

176

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Swierczewskiego

KATEDRA WOJSK ŁĄCZNOŚCI

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Swierczewskiego
27718

~~_____~~
Egz. Nr 1

ppłk dypl. B. PIŁAWSKI

**Temat: ORGANIZACJA ŁĄCZNOŚCI PUŁKU
ZMECHANIZOWANEGO (PUŁKU CZOŁGÓW)
W NATARCIU Z UWZGLĘDNIENIEM POCZĄTKOWEGO
OKRESU WOJNY
(Skrypt wykładu)**

Biuro Sztabowe
14363
14363
Akademia Sztabu Generalnego
im. gen. broni K. Swierczewskiego

Ministerstwo Obrony
Akademia Sztabu Generalnego
im. gen. broni K. Swierczewskiego

27718

REMBERTOW

MARZEC

1964

176

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO

im. gen. broni K. Świerczewskiego

KATEDRA WOJSK ŁĄCZNOŚCI

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego
27718

[Redacted]

Egz. Nr 1

ppłk dypl. B. PIŁAWSKI

**Temat: ORGANIZACJA ŁĄCZNOŚCI PUŁKU
ZMECHANIZOWANEGO (PUŁKU CZOŁGÓW)
W NATARCIU Z UWZGLĘDNIENIEM POCZĄTKOWEGO
OKRESU WOJNY
(Skrypt wykładu)**

Biblioteka Szkoleniowa Dz. I
14363
14363
Akademia Sztabu Generalnego im. gen. broni K. Świerczewskiego

Biblioteka Sztabu Generalnego
27718
Akademia Sztabu Generalnego im. gen. broni K. Świerczewskiego

27718

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO

im. gen. broni K. Świerczewskiego

KATEDRA WOJSK ŁĄCZNOŚCI

ZATWIERDZAM
SZEFA KATEDRY WOJSK ŁĄCZNOŚCI

Egz. nr...

1

/-/ płk dypl. Cz. ROMAN
29.2.64 r.

Ine klas. pwt 12357 jr

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

27718

„ORGANIZACJA ŁĄCZNOŚCI PUŁKU ZMECHANIZOWANEGO /PUŁKU
CZOŁGÓW /W NATARCIU Z UWZGLĘDNIENIEM POCZĄTKOWEGO
OKRESU WOJNY”.

Skrypt wykładu

ppłk dypl. B. PIŁAWSKI

Treść skryptu

W s t ę p

I. Niektóre warunki organizacji łączności.

II. Organizacja łączności:

1. System łączności pułku i jego elementy.
2. Łączność w rejonie alarmowym.
3. Łączność w czasie przegrupowania pułku do rejonu wyjściowego i w rejonie wyjściowym.
4. Łączność w toku natarcia.

III. Zabezpieczenie łączności.

Zakończenie.

W S T Ę P

W warunkach współczesnego natarcia przy szybko zmieniających się sytuacjach na polu walki, wysokim tempie działań wzrastają wymagania w zakresie dowodzenia wojskami i tym samym wymagania w zakresie organizacji i zabezpieczenia łączności. Bez sprawnie działającej łączności niemożliwe jest operatywne i ciągłe dowodzenie wojskami a w konsekwencji mało skuteczne wykorzystanie technicznych środków walki. Uzyskanie operatywności i ciągłości w dowodzeniu wojskami na polu walki jest możliwe uzyskać tylko wówczas, gdy dowództwa i sztaby wszystkich szczebli dowodzenia będą otrzymywały na czas meldunki o położeniu wojsk własnych i nieprzyjaciela, gdy będą mogły przekazywać rozkazy i zarządzenia do podległych dowódców i sztabów, dokonywać wymiany informacji ze współdziałającymi sąsiednimi oddziałami i oddziałami rodzajów wojsk, przyjmować i przekazywać wiadomości o zagrożeniu naziemnym i powietrznym ze strony nieprzyjaciela niezależnie od czasu, przestrzeni i wytworzonej sytuacji bojowej. W początkowym okresie wojny pułk zmechanizowany /pułk czołgów/ - do czasu rozpoczęcia natarcia przez określony czas może być zgrupowany w rejonie alarmowym. Z rejonu alarmowego może przejść do rejonu wyjściowego a z niego wejść do walki w celu wykonania kolejnych zadań w ramach ugrupowania bojowego dywizji.

W każdym z tych etapów działań pułku zachodzi konieczność zapewnienia trwałej łączności dowódcy i sztabowi pułku z dowódcą i sztabem przełożonym, podwładnymi, współdziałającymi oddziałami i rodzajami wojsk oraz sąsiadami a także dla potrzeb alarmowania.

I. NIEKTÓRE WARUNKI ORGANIZACJI ŁĄCZNOŚCI

Zakres i sposoby organizacji łączności, zależne są od zadania bojowego pułku, zadań poszczególnych elementów ugrupowania bojowego oraz przyjętego sposobu dowodzenia i współdziałania.

Równolegle, istotny wpływ na organizację łączności mają potrzeby wymiany wiadomości w zakresie dowodzenia i współdziałania. Na szczeblu pułku potrzeby te są różne. Uzależnione jest to od okresu i konkretnej sytuacji bojowej. Inne potrzeby i wymagania w zakresie dowodzenia, współdziałania i łączności będą istniały w okresie przebywania pułku w rejonie alarmowym i inne

w okresie przegrupowania, inne w rejonie wyjściowym a jeszcze inne w toku natarcia. Te zróżnicowane potrzeby istniejące w zakresie dowodzenia i współdziałania w zasadniczy sposób wpływają na zakres rozbudowy systemu łączności pułku, a więc zakres wykorzystania poszczególnych technicznych środków łączności. Niezależnie od tego w jakim zakresie będzie rozbudowywana łączność pułku, musi ona bez względu na powstałe sytuacje zapewnić wymianę wiadomości z dowództwem i sztabem przełożonym z dowódcami i sztabami podległych pododdziałów oraz z dowódcami i sztabami oddziałów /pododdziałów/ współdziałających z pułkiem. W zależności od przeznaczenia przekazywanych wiadomości technicznymi środkami łączności, zadania łączności dzieli się na zadania w zakresie łączności dowodzenia, współdziałania, tyłów i powiadamiania.

Zabezpieczenie wymiany wiadomości w zakresie dowodzenia łączność musi:

- zapewnić terminowe otrzymywanie rozkazów i zarządzeń od dowódcy i sztabu dywizji, jak również przekazywanie im meldunków oraz sprawozdań;
- zapewnić terminowe przekazywanie rozkazów i zarządzeń dowódcom i sztabom podległym oraz otrzymywanie od nich meldunków;
- zapewnić dowódcy i sztabowi pułku przekazywanie rozkazów i zarządzeń podległym pododdziałom o jeden szczebel niżej;
- zapewnić terminowe otrzymywanie wiadomości o nieprzyjacielu od organów rozpoznawczych pułku i organów rozpoznawczych sztabu przełożonego oraz wiadomości od rozpoznania powietrznego;
- zapewnić dowódcy i sztabowi pułku przekazywania rozkazów i zarządzeń o tyłów, pułku i otrzymanie od nich meldunków;
- zapewnienie dowódcy i sztabowi pułku możliwości dowodzenia organami technicznego kierowania przeprawą pułku.

Zapewniając wymianę wiadomości w zakresie współdziałania łączność powinna:

- zapewnić sztabowi pułku możliwość wymiany informacji z sąsiednimi oddziałami /pododdziałami/ działającymi wzdłuż frontu;
- zapewnić dowódcy i sztabowi pułku możliwość wymiany wiadomości z elementami ugrupowania bojowego dywizji;

- zapewnić możliwość wymiany wiadomości z taktycznym desantem powietrznym, wojskami działającymi w celu okrążenia i zniszczenia nieprzyjaciela oraz wojskami działającymi na spotkanie;
- zapewnić wymianę informacji pomiędzy elementami ugrupowania bojowego pułku.

W celu zapewnienia możliwości dowodzenia tyłami łączność powinna:

- zapewnić kwatermistrzowi pułku otrzymywanie rozkazów i zarządzeń od kwatermistrza dywizji oraz przekazywanie mu meldunków i sprawozdań;
- zapewnić kwatermistrzowi pułku kierowanie elementami pułkowego punktu gospodarczego oraz możliwość porozumiewania się ze wszystkimi dowódcami /sztabami/ pododdziałów pułku.

W zakresie potrzeb powiadamiania łączność powinna:

- zapewnić odbiór sygnałów ostrzegania przekazywanych przez posterunek obrony przeciwlotniczej dywizji;
- zapewnić przekazywanie sygnałów alarmowych do podległych pododdziałów o zagrożeniu naziemnym i powietrznym ze strony nieprzyjaciela.

Dla realizacji wyżej wymienionych zadań wykorzystuje się różne techniczne środki łączności. Zakres ich wykorzystania, jak już wspomniano, uzależniony jest od okresu działań bojowych.

Działania pułku zmechanizowanego /pułku czołgów/ w początkowym okresie wojny mogą rozpocząć się wyjściem pułku z garnizonu stałego do rejonu alarmowego, a następnie wykonaniem przegrupowania do rejonu wyjściowego do natarcia lub na rubież wprowadzenia do walki. Pułk może również rozpocząć przegrupowanie wojsk do rejonów wyjściowych bezpośrednio z garnizonu stałego nie zajmując rejonów alarmowych. Przegrupowanie pułku może odbywać się w okresie zagrożenia lub po rozpoczęciu działań wojennych przez nieprzyjaciela.

W początkowym okresie wojny, kiedy pułk po wyjściu z garnizonu stałego znajduje się w rejonie alarmowym, wykorzystywać należy przede wszystkim przewodowe i ruchome środki łączności. W tym okresie ogranicza się wykorzystanie środków radiowych i radioliniowych ze względu na konieczność maskowania pobytu wojsk w rejonie alarmowym.

Zakres rozbudowy systemu łączności w rejonie alarmowym ^{jest} uzależniony od szeregu czynników, do których między innymi należą: odległość rejonu alarmowego od garnizonu stałego oraz, czy zajęty rejon alarmowy jest zgodny z planem mobilizacyjnym, czy też rejon ten nie był przewidywany.

Do organizacji łączności przewodowej można wykorzystywać etatowe środki łączności pułku lub też przygotowany zawczasu system łączności.

Przy przegrupowaniu pułku należy wykorzystywać przede wszystkim radiowe i ruchome środki łączności.

Na wykorzystanie środków łączności w czasie przegrupowania pułku mają wpływ takie czynniki jak: odległość rejonu wyjściowego od garnizonu stałego, sposób przegrupowania /na własnych środkach lokomocji, transportem kolejowym, lotniczym lub sposobem kombinowanym/, ilość przydzielonych marszrut i tempo marszu. Zasadniczym środkiem łączności podczas przegrupowania pułku będą środki ruchome i radiowe. Jednak ze względu na konieczność maskowania, praca środków radiowych na nadawanie powinna być ograniczona. Ograniczenia te powinny sprowadzać się do podawania krótkich sygnałów do czego wykorzystywać należy radiostacje ultrakrótkofalowe.

Poważny wpływ na organizację i utrzymanie trwałej łączności posiada odpowiednie rozmieszczenie punktów dowodzenia.

W rejonie alarmowym, w rejonach wyjściowych lub ześrodkowania, stanowisko dowodzenia pułku winno być rozmieszczone w centrum ugrupowania pułku aby uzyskać dogodne warunki do organizacji łączności. Kwatermistrzowskie stanowisko dowodzenia rozmieszcza się w rejonie rozmieszczenia pułkowego punktu gospodarczego.

W pułku na czas przegrupowania winno się organizować stanowisko dowodzenia i kwatermistrzowskie stanowisko dowodzenia. Te punkty dowodzenia podczas przegrupowania mogą być rozmieszczone następująco: stanowisko dowodzenia w kolumnie sił głównych pułku, kwatermistrzowskie stanowisko dowodzenia na czole kolumny marszowej tyłów pułku. Punkty dowodzenia batalionów pułku zmechanizowanego lub kompanii czołgów pułku czołgów rozmieszczane są na czole kolumny marszowej danego pododdziału.

Długość kolumny marszowej pułku /przyjmując, że pułk maszeruje po jednej marszrucie/ może wynosić 35 - 50 km dla pułku zmechanizowanego oraz 30 - 35 km dla pułku czołgów. Zapewnienie łączności dla dowódcy i sztabu z podwładnymi może napotykać na poważne trudności. Powodem tego są zbyt duże odległości między punktami dowodzenia pułku, a punktami dowodzenia podwładnymi, które w wielu wypadkach przekraczają zasięg radiostacji ultrakrótkofoalowych podczas pracy w ruchu^{x/}. Szczególne trudności istnieją w zapewnieniu łączności z samodzielnym patrolem rozpoznawczym, który z zasady będzie wysyłany na odległość jednej godziny marszu od awangardy /to jest 15- 30 km/. Awangarda z zasady maszeruje w odległości jednej godziny marszu /15-30 km/ od czoła sił głównych. Zatem odległość samodzielnego patrolu rozpoznawczego od czoła sił głównych pułku /od SD pułku/ może wynosić 30 - 60 km. W tych warunkach koniecznym staje się stosowanie radiostacji pośredniczących lub retranslacyjnych, w celu zapewnienia możliwości porozumienia się dowódcy i sztabu pułku z samodzielnym patrolem rozpoznawczym.

W celu umożliwienia stałego porozumiewania się dowódcy pułku z oficerami sztabu w ruchu, /kolumna sztabu pułku posiada skład się z kilkunastu pojazdów - długość kolumny około 1,5 km/, konieczne jest zapewnienie łączności wewnątrz kolumny sztabu. Konieczność taka wynika z tego, że w czasie marszu napływają wiadomości na poszczególne środki łączności, które nie są w wozie dowodzenia dowódcy, lecz w wozach dowodzenia poszczególnych oficerów sztabu, a wiadomości muszą być przekazane dowódcy pułku.

W początkowym okresie wojny w organizacji łączności napotkać można na dodatkową trudność z powodu ograniczonej ilości sił i środków w pododdziałach łączności. Pododdziały łączności mogą nie być uzupełnione do pełnych etatów. Zatem rozbudowa systemu łączności pułku musi być oparta na realnych /aktualnych/ możliwościach pododdziałów łączności.

Przedstawione niektóre warunki organizacji łączności dotyczą pułku przegrupowującego się na własnych środkach transportowych. Inne warunki wystąpią, gdy pułk będzie się przegrupowywał transportem kolejowym. Przegrupowanie pułku

x/ Maksymalny zasięg radiostacji UKF pułku w ruchu wynosi do 20 km, przy zastosowaniu na każdej radiostacji wzmacniacza mocy.

transportem kolejowym stwarza konieczność zabezpieczenia dowódcy pułku łączności z rejonem załadowania i rozładowania. W tym celu może być wykorzystywany zorganizowany system łączności Ministerstwa Komunikacji.

Po przegrupowaniu pułk może przejść do natarcia z marszu. W wypadku, gdy pułk przechodzi do natarcia z marszu w pierwszym rzucie dywizji na jej głównym kierunku uderzenia, kierowanie natarciem odbywać się może w początkowym jego okresie, za pomocą wykorzystywanego dotychczas systemu łączności. Jednak system ten będzie przystosowany do potrzeb wynikłych z konkretnej sytuacji. Stanowisko dowodzenia pułku, ze względu na manewrowy charakter natarcia będzie często zmieniało swoje miejsce postoju, a tym samym i dowodzenie pododdziałami realizowane będzie w ruchu, co w poważnej mierze utrudnia pracę łączności.

Natarcie pułku nie jest do pomyslenia bez konieczności pokonywania przeszkód wodnych. Forsowanie przeszkody wodnej przez pułk wymaga aby łączność zapewniała dowodzenie w czasie podchodzenia do przeszkody wodnej, w czasie forsowania oraz podczas opanowywania przyczółka i rozwijania natarcia na przeciwnym brzegu.

Forsowanie przeszkody wodnej przez pułk stwarza dodatkową potrzebę organizacji łączności technicznego kierowania przeprawą. Do tego celu będą przede wszystkim wykorzystywane radiowe środki łączności.

Przedstawione niektóre warunki organizacji łączności pułku zmechanizowanego /pułku czołgów/ w natarciu nie wyczerpują całości zagadnienia, lecz na podstawie ich można wyciągnąć wnioski, że warunki organizacji łączności mogą być różne, uzależnione od konkretnej sytuacji w jakiej pułk będzie prowadził działania zaczepne.

II. ORGANIZACJA ŁĄCZNOŚCI

A. System łączności pułku i jego elementy.

Pod pojęciem systemu łączności pułku należy rozumieć rozwinięte w terenie według określonych zasad i stosownie do zadań pułku, siły i środki łączności. Do jego elementów zalicza się węzły łączności oraz sieci i kierunki łączności radiowej i radioliniowej, kierunki łączności przewodowej i środkami ruchomymi.

Węzły łączności pułku organizowane przy określonych punktach dowodzenia to zespół sił i środków łączności rozwiniętych w określonym rejonie w celu zapewnienia łączności dowódcy i sztabowi /kwatermistrzowi/ z przełożonym, podwładnymi i współdziałającymi wojskami. Ponadto z węzła łączności zapewnia się łączność wewnętrzną w rejonie stanowiska dowodzenia /kwatermistrzowskiego stanowiska dowodzenia/.

Sieci i kierunki łączności radiowej pułku organizuje się w celu zapewnienia wymiany wiadomości bojowych z przełożonym dowódcą i sztabem, podwładnymi dowódcami i sztabami, współdziałającymi oddziałami i rodzajami wojsk oraz dla odbioru i przekazywania sygnałów ostrzegania i alarmowych sygnałów o zagrożeniu naziemnym i powietrznym ze strony nieprzyjaciela.

Sieć lub kierunek łączności radioliniowej organizowany jest przez sztab dywizji dla zapewnienia łączności dowódcy i sztabowi dywizji z dowódcą i sztabem pułku.

Kierunki łączności przewodowej /wówczas, gdy są organizowane/ zapewniają dowódcy i sztabowi łączność telefoniczną z dowódcą i sztabem przełożonym oraz podwładnymi.

Kierunki łączności środkami ^{ruchomymi} organizuje się do zapewnienia możliwości przesyłania i odbioru dokumentów bojowych i meldunków do podwładnych i współdziałających sztabów.

W pułku zmechanizowanym /pułku czołgów/ organizuje się węzły łączności na stanowisku dowodzenia /SD/ i dla kierowania elementami tyłowymi na kwatermistrzowskim stanowisku dowodzenia /KSD/.

Z węzła łączności stanowiska dowodzenia pułku zapewnia się łączność za pomocą radiowych, radioliniowych, przewodowych i ruchomych środków łączności dla potrzeb dowodzenia, współdziałania, tyłów i powiadamiania.

W skład węzła łączności stanowiska dowodzenia pułku wchodzi następujące elementy:

- grupa środków radiowych;
- grupa środków radioliniowych;
- stacja telefoniczna;
- polowa stacja ładowania;
- składnica meldunkowa.

Grupę środków radiowych tworzą radiostacje małej i średniej mocy, krótkofalowe i ultrakrótkofalowe oraz odbiorniki

radiowe krótkofalowe i ultrakrótkofalowe. Radiostacje małej mocy i odbiorniki radiowe zamontowane są na wozach dowodzenia dowództwa i sztabu pułku. Rozmieszcza się ich na stanowisku dowodzenia w pobliżu miejsc pracy oficerów dowództwa i sztabu pułku dla których są przeznaczone^{x/}.

Radiostacje średniej mocy R-118 rozmieszcza się poza rejonem stanowiska dowodzenia na odległość pozwalającą na pracę z punktu wynośnego to jest 2-3 km.

Radiostacje szefa artylerii pułku, szefa saperów oraz szefa zabezpieczenia chemicznego pułku, które nie są zamontowane w wozach dowodzenia, rozmieszcza się ~~xx~~ w miejscu pracy dysponentów w

Grupa środków radioliniowych /stacje radioliniowe R-401-M; R-403-M/ zamontowane są: R-403-M na wozie dowodzenia dowódcy pułku /WD-2/, R-401-M w aparatomni ruchomego węzła łączności pułku /RWŁ-1/.

Stacja telefoniczna składa się z centrali telefonicznej, aparatury telefonii wielokrotnej, źródeł zasilania i niezbędnej ilości kabli połączeniowych jedno i wieloparowych.

W skład polowej stacji ładowania wchodzi agregaty /silniki/ spalinowe oraz tablice ładowo-rozdzielcze. Polowa stacja ładowania jest z zasady zamontowana na samochodzie, rozmieszcza się ją w takim rejonie stanowiska dowodzenia, aby praca silników nie zakłócała pracy sztabu.

Składnica meldunkowa składa się z eksploatacji i grupy ruchomych środków łączności. Rozmieszcza się ją przy drogach dojścia do rejonu rozmieszczenia stanowiska dowodzenia w odległości około 1 km z uwzględnieniem maskowania ruchu łączników w tym rejonie.

Najlepsze warunki i możliwości zabezpieczenia łączności dowódcy pułku są podczas jego znajdowania się na stanowisku dowodzenia. Nie-mniej jednak może on w toku natarcia wyjeżdżać do podległych pododdziałów, prowadzić obserwację pola walki, względnie przebywać tam, gdzie istnieje ku temu potrzeba. W wypadku znajdowania się dowódcy poza rejonem stanowiska dowodzenia wraz z nim wyjeżdża: wóz dowodzenia dowódcy /WD-2/, za pomocą którego utrzymuje łączność z przełożonym i podwładnymi.

x/ Szczegółowe dane dotyczące wozów dowodzenia pułku znajdują się w skrypcie na temat: Wozy dowodzenia stosowane w związkach, oddziałach i pododdziałach wojsk lądowych. Nr bibl.naukowej 01941.

Węzeł łączności kwatermistrzowskiego stanowiska dowodzenia nie składa się z następujących elementów:

- grupy środków radiowych;
- stacji telefonicznej.

Węzły łączności pułku czołgów dywizji zmechanizowanej oraz pułku czołgów dywizji pancernej są takie same jak zostało omówione wyżej.

B. Łączność w rejonie alarmowym.

Łączność środkami przewodowymi w rejonie alarmowym pułku będzie wykorzystywana w takim zakresie w jakim pozwala na to stan miejscowej sieci telekomunikacyjnej, a w szczególności danego rejonu oraz czas przebywania pułku w tym rejonie. Od czasu przebywania pułku w tym rejonie zależy również, czy będzie rozwijany polowy kabel telefoniczny, czy też nie.

Organizacja łączności środkami przewodowymi w rejonie alarmowym, obejmuje łączność tego rejonu z garnizonom stałym pułku oraz łączność z pododdziałami pułku znajdującymi się w tym rejonie.

Łączność przewodowa rejonu alarmowego pułku z garnizonom stałym winna być przygotowywana w okresie pokojowym. W tym celu z chwilą zaistnienia potrzeby, na żądanie pułku zestawia się łącze telefoniczne pomiędzy garnizonom stałym a rejonem alarmowym. Łącze takie z zasady zestawia się na linii stałej sieci telekomunikacyjnej Ministerstwa Łączności.

Łączność środkami przewodowymi w rejonie alarmowym pomiędzy dowódcą i sztabem pułku a dowódcami podległych pododdziałów zapewnia się z zasady w ten sposób, że buduje się kierunki przewodowe, od stanowiska dowodzenia pułku do punktów dowodzenia batalionów /kompanii czołgów/ lub innych pododdziałów pułku. Kierunki te mogą być budowane bezpośrednio do każdego punktu dowodzenia, lub pośrednio, to znaczy, że na jednym wybudowanym kierunku może być utrzymana łączność z dwoma i więcej podwładnymi dowódcami.

Łączność radiowa dowódcy i sztabu pułku z przełożonym z chwilą ogłoszenia podwyższonej gotowości bojowej zapewnia się w sieci radiowej garnizonów stałych /operacyjnej/, którą organizuje się i pracę jej sprawdza się jeszcze w okresie pokoju. W sieci tej pracują radiostacje krótkofalowe średniej mocy.

Jeżeli pułk wchodzi w rejon alarmowy, to w tym rejonie następuje organizacja łączności radiowej niezbędnej do potrzeb dowodzenia pułkiem. Może być organizowana sieć radiowa dowódcy i sztabu pułku ze wszystkimi podległymi dowódcami i pododdziałów ogólnowojskowych i specjalnych. Dane do pracy w tej sieci należy mieć opracowane jeszcze w okresie pokoju.

Gdyby nieprzyjaciel w tym okresie rozpoczął agresję, to może zaistnieć potrzeba odbioru sygnałów ostrzegania ze sztabu dywizji.

Łączność środkami ruchowymi w rejonie alarmowym pułku organizuje się na kierunkach lub sposobem marszrut okrężnych. Zapewnia się ją za pomocą łączników na motocyklach.

C. Łączność w czasie przegrupowania pułku do rejonu wyjściowego i w rejonie wyjściowym /na rubieży rozwinięcia/.

Łączność środkami radiowymi pułku /pz, poz/ na czas marszu organizuje się podczas znajdowania się pułku w rejonie alarmowym, na podstawie planu opracowanego w czasie pokoju. Musi ona być gotowa do pracy do czasu rozpoczęcia wyciągania kolumn.

Łączność środkami radiowymi dowódcy i sztabu pułku na czas marszu zapewnia się z przełożonym i podwładnymi.

Sztab dywizji jest organizatorem łączności z pułkami, pułki wydzielają zgodnie z zarządzeniem łączności dywizji swoje środki radiowe.

Z zasady pułk będzie włączał swoje środki radiowe do sieci radiowej kierowania marszem i sieci radiowej sztabu dywizji. W sieciach tych pracować będą radiostacje R-105 PM. Sieci te mogą pracować na zmianę w określonych okresach czasu, by radiostacje nie pracowały bez przerwy w ciągu całego marszu.

Sztab pułku powinien ponadto wydzielić środki radiowe zgodnie z zarządzeniem łączności sztabu dywizji do następujących sieci radiowych:

- sieci radiowej komendanta marszrut, po której maszeruje pułk - radiostacje R-105;
- sieci radiowej taktycznego rozpoznania powietrznego
  - odbiornik R-313;
- sieci radiowej ostrzegania dywizji.

Łączność dowódcy i sztabu pułku z podległymi dowódcami na czas marszu organizowana jest w zasadzie w jednej sieci radiowej dowódcy pułku - w sieci radiowej kierowania marszem. Skład tej sieci radiowej uzależniony jest od ugrupowania marszowego pułku.

Przyjmując, że ugrupowanie marszowe pułku składa się z samodzielnego patrolu rozpoznawczego, oddziału zabezpieczenia ruchu, awangardy, sił głównych i ogona kolumny, to w skład tej sieci radiowej wejdą radiostacje R-105-PM dowódcy i sztabu pułku, samodzielnego patrolu rozpoznawczego, dowódców batalionów /awangardy, członów sił głównych pułku/, kwatermistrza pułku, dowódców pododdziałów specjalnych /artylerii, inżynieryjnych, chemicznych/ o ile tworzą samodzielne człony kolumny.

W wypadku, gdy odległość między dowódcą lub sztabem pułku, a niektórymi dowódcami pododdziałów przekracza zasięg radiostacji, wówczas wykorzystuje się radiostacje pośrednie. Radiostacjami pośrednimi mogą być radiostacje tych dowódców /sztabów/, których zasięg zapewnia łączność z dowódcą /sztabem/ pułku oraz z dowódcą tego pododdziału, z którym dowódca /sztab/ pułku nie może prowadzić bezpośredniej korespondencji radiowej.

W celu zapewnienia ciągłości wymiany informacji dowódcy i szefowi sztabu pułku z oficerami sztabu podczas marszu winna być organizowana sieć radiowa kolumny marszowej dowództwa i sztabu pułku. Do pracy w tej sieci radiowej mogą być wykorzystane radiostacje R-105.

Podczas przegrupowania pułku korzystanie z przewodowych środków łączności będzie ograniczone. Jednakże wszędzie tam, gdzie warunki na to pozwalają, należy dążyć do ich wykorzystania. Mogą to być linie przewodowe Ministerstwa Łączności przygotowywane na czas przegrupowania. Przede wszystkim dotyczy to łączności pułku z dywizją.

Specjalnej łączności przewodowej dla zapewnienia dowodzenia podwładnymi w marszu nie organizuje się.

Organizacja łączności środkami przewodowymi w rejonach odpoczynku pułku uzależniona będzie głównie od czasu znajdowania się pułku w tym rejonie. Jeżeli czas przebywania w tych rejonach jest krótki, to niecelowym jest rozwijanie kierunków przewodowych, biorąc pod uwagę znaczne rozśrodkowanie pododdziałów.

W wypadku organizowania łączności przewodowej rozwija się ją na podobnych zasadach jak to zostało omówione w rejonach alarmowych.

Zastosowanie stacji radioliniowych do pracy w ruchu, z dowódcą i sztabem dywizji będzie uzależnione od konkretnych potrzeb, szczególnie wówczas, gdy inne środki łączności nie zapewniają potrzeb dowodzenia.

Środki radioliniowe w rejonach odpoczynków stają się niejednokrotnie podstawowym środkiem dla łączności z dywizją. Za wykorzystaniem łączności radioliniowej w tym rejonie przemawia fakt, że środki radioliniowe mają większą przepustowość wymiany, są bardzo dogodne w wykorzystywaniu oraz zapewniają łączność wielokanałową.

Łączność środkami ruchomymi w marszu organizowana będzie na kierunku wzdłuż tras marszu pułku. Składnica meldunkowa pułku będzie się znajdowała w kolumnie sztabu pułku. Od składnicy meldunkowej będą wysyłani łącznicy na motocyklach wzdłuż kolumny w kierunku czoła oraz wzdłuż kolumny pułku w kierunku ogona.

W czasie znajdowania się pododdziałów pułku w rejonach wyjściowych lub na rubieży rozwinięcia do walki, zapewnia się łączność w zorganizowanym systemie na czas przegrupowania. W tym okresie cały zorganizowany system łączności na natarciu jest w gotowości do rozpoczęcia pracy. Praca całego systemu łączności rozpoczyna się z chwilą zetknięcia się z nieprzyjacielem i rozpoczęcia natarcia przez pododdziały pułku.

D. Łączność w toku natarcia

1. Łączność środkami radiowymi

W natarciu pułku organizuje się łączność środkami radiowymi dla potrzeb dowodzenia, współdziałania, tyłów i powiadamiania.

Łączność dowodzenia

Łączność radiowa dowódcy pułku /pz, opcz/ z dowódcą dywizji może być zapewniona w dwóch sieciach radiowych za pomocą radiostacji R-112 i R-105-PM. Radiostacje te wydzielają się z wozu dowodzenia dowódcy pułku /WD-2/.

Łączność radiowa sztabu pułku ze sztabem dywizji może być zorganizowana również w dwóch sieciach radiowych za pomocą radiostacji

R-118 i R-105 PM. Radiostacja R-105 PM wydzielana jest z wozu dowodzenia szefa sztabu pułku /WD-3/.

Odbiór wiadomości z taktycznego rozpoznania powietrznego zapewnia odbiornik radiowy R-313 z wozu dowodzenia szefa rozpoznania pułku.

Odbiór sygnałów ostrzegania od posterunku obrony przeciwlotniczej dywizji zapewnia się przez włączenie odbiornika radiowego R-312 z wozu dowodzenia pomocnika szefa sztabu do spraw operacyjnych pułku, do sieci radiowej ostrzegania dywizji.

Odbiór wiadomości z naziemnego rozpoznania dywizji może być zapewniony przez włączenie odbiornika radiowego R-312 lub radiostacji R-105-PM do sieci radiowej rozpoznania dywizji. Odbiornik radiowy może być wydzielony z WD-2, a w wypadku wydzielienia radiostacji - z WD-5.

Łączność dowódcy i sztabu pułku zmechanizowanego i pułku czołgów z dowódcami /sztabami/ podległych pododdziałów różni się zasadniczo. Różnice w organizacji łączności wynikają z ich odmiennej struktury organizacyjnej.

W pułku zmechanizowanym łączność radiowa dla dowódcy pułku z podległymi dowódcami, może być zapewniona w dwóch sieciach radiowych dowódcy pułku. Jedną z tych sieci organizowana jest za pomocą radiostacji R-105-PM, druga zaś za pomocą radiostacji R-113. Radiostacje te wydzielają się z WD-2.

W sieci radiowej na radiostacjach R-105-PM pracować mogą radiostacje: dowódcy i sztabu pułku, kwatermistrza pułku oraz dowódców batalionów piechoty zmotoryzowanej.

W sieci radiowej na radiostacjach R-113, pracować mogą radiostacje R-113 dowódcy /sztabu/ pułku, dowódcy batalionu czołgów oraz radiostacje R-114 batalionów piechoty zmotoryzowanej.

W wypadku, gdy batalion czołgów lub piechoty zmotoryzowanej będzie działał w oderwaniu od sił głównych pułku i będzie wykonywał samodzielne zadanie, może z nim być zorganizowany oddzielny kierunek radiowy.

Łączność radiową z samodzielnym patrolem rozpoznawczym pułku zapewnia się na kierunku radiowym za pomocą radiostacji R-105-PM. Na kierunku tym pracuje radiostacja z wozu dowodzenia szefa rozpoznania pułku.

Potrzeby dowodzenia w natarciu stwarzają niejednokrotnie konieczność bezpośredniego kierowania przez dowódcę pułku o jeden szczebel niżej /to znaczy, że w pz = dowódcami kompanii/. Potrzeba taka może być zapewniona w ten sposób, że radiostacja dowódcy pułku włącza się do sieci radiowej podległego dowódcy /to znaczy do sieci radiowej dowódcy batalionu piechoty zmotoryzowanej/.

Kierowanie organami regulacji ruchu pułku może być zapewnione w sieci radiowej regulacji ruchu za pomocą radiostacji R-105. W sieci tej mogą pracować radiostacje sztabu pułku /z wozu dowodzenia oficera operacyjnego pułku/, komendanta marszruty pułkowej, komendantów odcinków drogi pułkowej oraz radiostacje patrolu regulacji ruchu lub głównego posterunku regulacji ruchu.

Organiczną artylerią pułku zmechanizowanego dowodzi dowódca pułku przez szefa artylerii pułku. Bez względu na to, czy pododdziały artylerii pułku zostaną w dyspozycji dowódcy pułku, czy też podporządkowane zostaną pododdziałom pułku, winna być zorganizowana sieć radiowa szefa artylerii pułku za pomocą radiostacji R-105. W sieci tej winny pracować radiostacje: szefa artylerii pułku, dowódcy baterii młóździerzy 120 mm oraz dowódcy baterii dział przeciwpancernych 85 mm.

Szef zabezpieczenia chemicznego pułku powinien mieć zapewnioną łączność radiową z podległymi mu pododdziałami. W tym celu może być organizowana sieć radiowa szefa zabezpieczenia chemicznego na radiostacjach R-105. W sieci tej mogą pracować radiostacje: szefa zabezpieczenia chemicznego pułku oraz patroli rozpoznania skażeń. W sieci tej może także pracować radiostacja posterunku obserwacji skażeń rozwiniętego na stanowisku dowodzenia.

Dowodzenie inżynieryjnymi elementami ugrupowania bojowego pułku za pomocą środków radiowych, może być realizowane w organizowanej sieci radiowej szefa saperów pułku. Do pracy w tej sieci mogą być wykorzystane radiostacje R-105. W skład tej sieci radiowej mogą wejść radiostacje: szefa saperów pułku, oddziału zabezpieczenia ruchu /OZR/ oraz odwodu inżynieryjnego pułku.

Dowódca pułku czołgów z dowódcą dywizji może mieć zapewnioną łączność radiową w sieciach radiowych dowódcy dywizji

za pomocą radiostacji R-113 lub R-112 i R-105-PM. Jeżeli dowódca pułku czołgów przebywać będzie w czołgu, to wówczas łączność radiowa będzie zapewniona za pomocą radiostacji R-113, natomiast jeżeli dowódca pułku czołgów będzie się znajdował w swoim wozie dowodzenia, to łączność radiowa będzie zapewniona na radiostacjach R-112 i R-105-PM.

W wypadku, gdy dowódca pułku czołgów i dowódcy kompanii czołgów mają po jednej radiostacji w czołgu, to łączność radiową dla potrzeb dowodzenia w pułku czołgów, dowódcami kompanii i plutonów czołgów, zapewnia się w jednej sieci radiowej. Tak więc ogółem w tej sieci radiowej będzie pracowało około 82 radio - stacje.

Praca sieci radiowej o tak dużym składzie korespondentów stwarza ogromne trudności w utrzymywaniu łączności. Trudności te wynikają z tego powodu, że jednocześnie może być prowadzona wymiana wiadomości tylko między dwoma korespondentami, bowiem praca odbywa się na jednej częstotliwości roboczej.

Pracę w tej sieci radiowej można usprawnić w ten sposób, że dla dowódcy pułku czołgów, dowódców kompanii czołgów i dowódców plutonów czołgów przydzielane będą fale robocze. Fala robocza wykorzystywana może być przez dowódcę pułku czołgów, dowódcę kompanii, a nawet i dowódcę plutonu dla prowadzenia wymiany informacji tylko pomiędzy dwoma korespondentami. Oznacza to, że dowódca pułku czołgów może wysłuchiwać meldunku od jednego dowódcy kompanii czołgów, zaś w tym czasie pozostali dowódcy kompanii czołgów mogą na przydzielonych im falach roboczych prowadzić wymianę z podwładnymi dowódcami plutonów. Widzimy więc, że taka organizacja łączności pozwala na zwiększenie obiegu informacji wewnątrz pułku czołgów.

Innym rozwiązaniem umożliwiającym jednoczesną wymianę informacji dowódcy pułku z dowódcami kompanii czołgów, jak i dowódcem kompanii z dowódcami plutonów czołgów z danej kompanii, będzie wyposażenie czołgu dowódcy pułku czołgów i czołgi dowódców kompanii czołgów w dwie radiostacje - R-112 i R-113.

Łączność sztabu pułku czołgu z kwatermistrzem oraz innymi elementami ugrupowania bojowego pułku może być zapewniona w sieci radiowej sztabu pułku czołgów, za pomocą radiostacji R-105-PM, w której będą pracować radiostacje: sztabu pułku, kwatermistrza pułku i dowódcy kompanii piechoty zmotoryzowanej.

Łączność współdziałania

Łączność współdziałania za pomocą radiowych środków łączności z elementami ugrupowania bojowego dywizji może być zapewniona w sieci radiowej współdziałania dywizji i na kierunkach radiowych. W niektórych wypadkach może ona również być zapewniona przez wzajemne włączanie się do sieci radiowych współdziałających sztabów lub utrzymywana na falach dyżurnego odbioru. Niekiedy w tym celu mogą być wykorzystywane zorganizowane sieci radiowe dla potrzeb dowodzenia.

Dla zapewnienia łączności współdziałania sztabu pułku zmechanizowanego /pułku czołgów/ z elementami ugrupowania bojowego dywizji w sieci radiowej współdziałania dywizji, wykorzystuje się radiostacje R-114-PM. Do sieci tej włączają swoje radiostacje: sztab dywizji, sztaby pułków zmechanizowanych /pułku czołgów/, pułku artylerii dywizji i dywizjonu artylerii raketowej dywizji.

W wypadku nie-organizowania sieci radiowej współdziałania dywizji, wymiana informacji z elementami ugrupowania bojowego dywizji może być zapewniona na falach dyżurnego odbioru.

Utrzymanie łączności współdziałania na falach dyżurnego odbioru polega na tym, że każdy element ugrupowania bojowego dywizji /pz, pcz, pa i dar/ otrzymują w zarządzeniu łączności sztabu dywizji dane radiowe, na których wydzielają radiostację lub odbiornik, kryptonim i częstotliwość, na której stale dyżuruje. W wypadku konieczności nawiązania łączności z jednym z elementów ugrupowania bojowego dywizji, wywołuje się go i przeprowadza wymianę informacji. Dane radiowe fal dyżurnego odbioru, elementów ugrupowania bojowego dywizji podawane są wszystkim zainteresowanym do wiadomości.

W wypadku potrzeby utrzymania łączności z pułkiem innej dywizji, łączność radiowa z nim może być zapewniona na oddzielnym kierunku radiowym za pomocą radiostacji R-105-PM, lub przez wzajemne włączanie się do sieci radiowych. Najlepszą łączność współdziałania zapewnia kierunek radiowy.

Zapewnienie łączności współdziałania pomiędzy elementami ugrupowania bojowego pułku zmechanizowanego zapewnia się z zasady w sieci radiowej dowódcy pułku zmechanizowanego zorganizowanej na radiostacjach R-113 i R-114.

Pomiędzy batalionami piechoty zmechanizowanej w pułku zmechanizowanym, łączność współdziałania może być niekiedy zapewniona na kierunku radiowym za pomocą radiostacji R-105.

Łączność tyłów pułku zmechanizowanego i pułku czołgów

Otrzymywanie zarządzeń od kwatermistrza dywizji oraz przekazywanie mu meldunków i sprawozdań przez kwatermistrza pułku zapewnia się w sieci radiowej kwatermistrza dywizji za pomocą radiostacji R-118.

W skład tej sieci wchodzi radiostacje: kwatermistrza dywizji oraz kwatermistrzów pułków /pz, pcz, pa/ wchodzących w skład danej dywizji.

Kierowanie pracą składów pułkowego punktu gospodarczego realizowane jest w organizowanej sieci radiowej kwatermistrza pułku za pomocą radiostacji ultrakrótkofalowych małej mocy. W sieci tej może pracować radiostacja kwatermistrza pułku oraz radiostacje składów pułkowych, żywnościowego, amunicji oraz materiałów pędnych i smarów.

Organizacja łączności radiowej kwatermistrza pułku z dowódcą i sztabem pułku oraz dowódcami pododdziałów pułku została omówiona wyżej.

Łączność powiadamiania pułku zmechanizowanego i pułku czołgów

Sygnaly ostrzegania o zagrożeniu powietrznym i naziemnym przekazuje posterunek obrony przeciwlotniczej dywizji za pomocą radiostacji R-109-PM w organizowanej przez sztab dywizji sieci radiowej ostrzegania. Do sieci tej wydzielają odbiorniki radiowe /R-312/ sztabu pułków /pz, pcz, pa/ oraz bataliony piechoty zmotoryzowanej. W wypadku, gdy dowódca pułku znajduje się poza rejonem stanowiska dowodzenia, w celu odbioru sygnałów ostrzegania, może być włączony do tej sieci również odbiornik radiowy z wozu dowodzenia dowódcy pułku.

Dla przekazywania i odbierania sygnałów alarmowych do i od podległych pododdziałów, sąsiadów i przełożonego, wykorzystuje się zorganizowaną łączność radiową dla celów dowodzenia współdziałania i kierowania tyłami.

Łączność technicznego kierowania przeprawą

Organizacja łączności środkami radiowymi dla potrzeb technicznego kierowania przeprawą w pułku zmechanizowanym będzie się różniła od organizacji łączności w pułku czołgów. Z tych też względów zostanie ona omówiona oddzielnie.

Komendantem odcinka forsowania pułku zmechanizowanego będzie z zasady szefa saperów pułku. Będzie on kierował forsowaniem na przeprawach desantowych.

Sztab dywizji dla potrzeb technicznego kierowania przeprawą może zorganizować sieć radiową szefa saperów dywizji za pomocą radiostacji R-105. W sieci tej mogą pracować radiostacje: komendanta odcinka forsowania dywizji, komendantów odcinków forsowania pułków, komendantów punktów przepraw promowych organizowanych przez dywizję oraz radiostacje inżynierskich elementów ugrupowania bojowego dywizji.

Kierowanie przeprawami desantowymi oraz inżynierskimi elementami ugrupowania bojowego pułku może być zapewnione przez zorganizowanie sieci radiowej szefa saperów pułku /komendanta odcinka przeprawy/. W sieci tej pracują radiostacje R-105 komendanta odcinka przeprawy, komendantów punktów przepraw desantowych oraz radiostacje oddziału zabezpieczenia ruchu i odwodu inżynierskiego pułku.

Kierowanie przeprawą desantową przez komendanta przeprawy za pomocą środków radiowych może być zapewnione przez zorganizowanie sieci radiowej komendanta przeprawy desantowej. W sieci tej mogą pracować radiostacje: komendanta punktu przeprawy desantowej, jego pomocnika na przeciwległym brzegu oraz radiostacja głównego posterunku kontroli przepuszczania pododdziałów na przeprawę. Ponadto włączają swoje radiostacje dowódcy desantowych środków przeprawowych /BAW, PTG/ w czasie znajdowania się na wodzie, to jest podczas przeprowadzania sił i środków pododdziałów pułku. Sieć ta winna być organizowana za pomocą radiostacji R-113.

Batalion czołgów pułku zmechanizowanego będzie z zasady pokonywał przeszkodę wodną po dnie. Dlatego też i organizacja łączności musi być dostosowana do potrzeb technicznego kierowania przeprawą czołgów po dnie.

Batalion czołgów forsując przeszkodę wodną po dnie może mieć zorganizowane jedną - dwie osie forsowania, przy czym komendantem jednej osi może być dowódca batalionu czołgów, a dowódcą drugiej osi, wyznaczony dowódca kompanii czołgów.

Łączność za pomocą środków radiowych dla potrzeb technicznego kierowania przeprawą będzie organizowana oddzielnie dla każdej osi. Zasady organizacji łączności na każdej osi będą

jednakowe, dlatego też zostanie omówiona łączność radiowa na jednej osi.

Dla potrzeb kierowania forsowaniem przeszkody wodnej po dnie winna być organizowana sieć radiowa technicznego kierowania przeprawą czołgów po dnie. W sieci tej powinny pracować radiostacje: komendanta osi przeprawy /dca bcz lub dca kcz/, dowódca grupy awaryjno-ratunkowej oraz radiostacje dowódców czołgów znajdujących się pod wodą. Do pracy w tej sieci radiowej winny być wykorzystywane radiostacje pokładowe wozów bojowych R-113.

Sieć ta powinna być zorganizowana na cały czas przeprawy czołgów po dnie. Skład korespondentów w tej sieci będzie różny i tak, przez cały czas forsowania będą pracowały radiostacje komendanta osi przeprawy i dowódcy grupy awaryjno-ratunkowej, natomiast radiostacje forsujących czołgów będą w tej sieci pracowały od momentu zanurzenia do wody do czasu wyjścia na przeciwległy brzeg. Powyższe wymaga, aby załogi wszystkich czołgów znały dane radiowe danej sieci radiowej i w odpowiednim czasie przełączyły swoje radiostacje do nakazanej sieci radiowej i tak do czasu zanurzenia się do wody pracują w sieci bezpośredniego przełożonego /dca bcz lub dca kcz/, podczas pobytu na dnie rzeki pracują w sieci technicznego kierowania przeprawą po dnie.

Radiostacja R-113 dowódcy batalionu czołgów na czas forsowania zostaje wyłączona z sieci radiowej dowódcy pułku zmechanizowanego. Łączność z dowódcą pułku zmechanizowanego w tym czasie utrzymywana będzie za pomocą radiostacji R-105-FM.

Dla potrzeb technicznego kierowania przeprawą czołgów po dnie w pułku czołgów mogą być organizowane 2-3 punkty przeprawy czołgów po dnie. Komendantami tych punktów przepraw będą z zasady zastępca dowódcy pułku do spraw liniowych oraz wyznaczeni oficerowie sztabu pułku. Zatem organizacja łączności winna zapewnić możliwość kierowania przeprawą na każdym punkcie oddzielnie.

Na każdy punkt przeprawy czołgów po dnie winna być organizowana sieć radiowa technicznego kierowania przeprawą. Do zapewnienia łączności w tych sieciach radiowych winny być wykorzystywane radiostacje R-113.

W skład każdej z sieci technicznego kierowania przeprawą winny wejść radiostacje: komendanta punktu przeprawy czołgów po dnie,

grupy awaryjno-ratunkowej, punktu kontroli uszczelniania czołgów, dowódcy kompanii czołgów, którego czołgi znajdują się w wodzie oraz radiostacje dowódców czołgów będących w wodzie. Zasada pracy w tej sieci radiowej jest taka sama, jak zostało omówione w batalionie czołgów pułku zmechanizowanego.

Biorąc pod uwagę to, że komendanci punktów przepraw czołgów po dnie znajdować się będą na swoich osiach przepraw, niezbędnym staje się zapewnić^{nie} im możliwości porozumienia się z dowódcą pułku czołgów. W tym celu każdy komendant punktu przeprawy winien posiadać radiostację R-105, która powinna być włączona do sieci radiowej sztabu pułku czołgów.

Pozostałe pododdziały pułków czołgów oraz kwater - mistrzostwo pułku będą pokonywać przeszkodę wodną na przeprawach promowych i desantowych organizowanych przez dywizję lub za pomocą przydzielonych środków desantowych. Zasady organizacji łączności na tych przeprawach będą takie same, jak zostało omówione w pułku zmechanizowanym.

Łączność środkami przewodowymi

Wykorzystanie przewodowych środków łączności w natarciu pułku jest utrudnione lub niemożliwe ze względu na wysokie tempo natarcia i częstą zmianę punktów dowodzenia.

Organizacja łączności przewodowej może nastąpić tylko wówczas, gdy na to pozwala sytuacja bojowa, a przede wszystkim czas. Może ona być organizowana w takich okresach działania pułku, jak przejście pułku do obrony w toku natarcia oraz po wyjściu na rubież zadania dnia dywizji, gdy nie przewiduje się prowadzenia działań nocnych przez pułk.

Szerokie zastosowanie mają natomiast przewodowe środki łączności w rejonie wyjściowym /ześrodkowania/ do natarcia, szczególnie wówczas, gdy wykorzystanie innych środków łączności jest ograniczone lub zakazane.

Łączność środkami przewodowymi w rejonie wyjściowym /ześrodkowania/, powinna być zorganizowana do czasu gotowości punktów dowodzenia do pracy. Organizowana ona jest z podwładnymi ze stanowiska dowodzenia i kwatermistrzowskiego stanowiska dowodzenia, na kierunkach. Ponadto na wymienionych punktach dowodzenia wraz z rozwijaniem poszczególnych elementów węzła łączności, rozwija się wewnętrzną łączność telefoniczną za pomocą polowego kabla, do poszczególnych miejsc

pracy dowódcy, szefa sztabu, oficerów sztabu, dowódców rodzajów wojsk i szefów służb.

Ze stanowiska dowodzenia pułku, w rejonie wyjściowym łączność środkami przewodowymi dowódcy i sztabu pułku z batalionami piechoty zmotoryzowanej, a w pułku czołgów z kompaniami czołgów, organizuje się na kierunkach przewodowych za pomocą polowego kabla teleronicznego.

Łączność z pozostałymi elementami ugrupowania bojowego pułku /OPpanc, Olnż, UZR, bateria moździerzy 120 mm itd/ organizuje się w zależności od miejsca ich rozmieszczenia. Do elementów ugrupowania bojowego pułku znajdujących się w pobliżu stanowiska dowodzenia pułku, organizuje się bezpośrednie kierunki przewodowe. Do tych elementów, które znajdują się w oddaleniu od stanowiska dowodzenia bezpośredniej łączności przewodowej nie organizuje się, lecz podłącza się do najbliższej rozmieszczonego węzła łączności punktu dowodzenia podległego pododdziału.

Łączność środkami przewodowymi z kwatermistrzowskim stanowiskiem dowodzenia zapewnia się na kierunku przewodowym.

W rejonie pułkowego punktu gospodarczego, z węzła łączności KSD pułku organizuje się kierunki przewodowe do poszczególnych składów.

3. Łączność środkami radioliniowymi pz i pcz

Łączność radioliniową pomiędzy dowódcą i sztabem pułku a dowódcą i sztabem dywizji na okres natarcia zapewnia się na kierunku radioliniowym. W tym celu w pułku wykorzystuje się jeden półkomplet stacji radioliniowej R-401-M z aparatuwni ruchomego węzła łączności /RWŁ-1/ pułku. Na kierunku tym, między SD pułku a SD dywizji utrzymuje się łączność w dwóch kanałach telefonicznych.

Drugi półkomplet tej stacji radioliniowej może być w pułku wykorzystany w dwojaki sposób. Na rubieży rozwinięcia oraz w toku natarcia, w przypadku, gdy dowódca pułku przebywa na SD, może on być wykorzystany dla zapewnienia łączności współdziałania z sąsiadem. Kierunek ten z zasady powinien być organizowany z współdziałającym pułkiem innej dywizji. Na tym kierunku zapewnia się łączność w dwóch kanałach telefonicznych.

W wypadku, gdy dowódca nie znajduje się na SD, wówczas omawiany półkomplet stacji radioliniowej może być wykorzystany do pracy na kierunku z dowódcą pułku. Na kierunku tym pracuje stacja radioliniowa R-403 z WD-2.

Łączność współdziałania z sąsiadem własnej dywizji może być zapewniona przez wykorzystanie zorganizowanej łączności radioliniowej pomiędzy sztabem dywizji a sztabami pozostałych pułków wchodzących w skład dywizji.

Łączność środkami ruchomymi, prz i poz

Łączność środkami ruchomymi w natarciu jest szeroko wykorzystywana. Łączność między dowódcą i sztabem pułku a dowódcą i sztabem dywizji, zabezpiecza dywizja swoimi środkami na kierunku. Na kierunku tym mogą być wykorzystywane łącznicy na motocyklach, samochodach osobowo-terenowych lub smigłowcu.

Łączność od stanowiska dowodzenia pułku do stanowisk dowodzenia batalionów /a w pułku czołgów do punktów obserwacyjnych dowódców kompanii czołgów i kompanii piechoty zmotywowanej/, do kwatermistrzowskiego stanowiska dowodzenia oraz do sąsiadów, może być zapewniona za pomocą łączników na motocyklach, na kierunku lub na marszrucie okrężnej.

Łączność pomiędzy kwatermistrzowskim stanowiskiem dowodzenia pułku a kwatermistrzowskim stanowiskiem dowodzenia dywizji zapewnia się przy pomocy łącznika na motocyklu wydzielonego przez kwatermistrza dywizji.

IV. ZABEZPIECZENIE ŁĄCZNOŚCI

Zapewnienie ciągłej łączności pułku w natarciu uzależnione jest od należytego zabezpieczenia sił i środków łączności przed oddziaływaniem nieprzyjaciela.

Jednym z najważniejszych przedsięwzięć w zakresie zabezpieczenia łączności jest obrona przed działaniem broni masowego rażenia. Obronę przed skutkami broni masowego rażenia organizuje się we wszystkich sytuacjach bojowych. Całkowitą odpowiedzialność za organizację i realizację przedsięwzięć z zakresu obrony sił i środków łączności przed bronią masowego rażenia ponoszą dowódcy pododdziałów łączności.

Obrona sił i środków przed bronią masowego rażenia na szczeblu pułku obejmuje:

- powiadamianie pododdziałów oraz węzłów i stacji łączności o zagrożeniu jądrowym, chemicznym, skażeniu promieniotwórczym i stosowaniu przez nieprzyjaciela środków biologicznych;

- przygotowanie niezbędnej ilości schronów i ukryć dla obsługi oraz środków łączności, urządzonych odpowiednio pod względem obrony przed bronią masowego rażenia;
- ciągłe prowadzenie rozpoznania skażeń i zakażeń;
- wyposażenie pododdziałów łączności w środki ochrony oraz realizowanie przedsięwzięć z zakresu obrony ludzi i sprzętu łączności przed rażeniem środkami trującymi, promieniotwórczymi i biologicznymi;
- likwidację skutków działania broni masowego rażenia nieprzyjaciela.

Zasadniczym przedsięwzięciem, zapewniającym ciągłość łączności oraz zachowanie gotowości bojowej pododdziałów łączności jest należyte przygotowanie węzłów i urządzeń łączności pod względem inżynieryjnym.

Maskowanie inżynieryjne węzłów, linii i urządzeń łączności na szczeblu pułku może być osiągnięte przez:

- rozwijanie węzłów, linii i urządzeń łączności w miejscach ukrytych przed obserwacją nieprzyjaciela;
- stosowanie etatowych i podręcznych środków maskowania;
- zakopywanie do ziemi przewodowych doprowadzeń do węzłów łączności oraz zamaskowanie odcinków linii budowanych przez pododdziały pułku;
- ograniczenie ruchu ludzi i środków transportowych w rejonie stanowiska dowodzenia i węzła łączności.

Maskowanie węzłów, urządzeń i linii łączności organizuje się siłami i środkami kompanii łączności pułku oraz pododdziałów łączności szefów służb pułku. W wypadku gdy inżynieryjne zabezpieczenie wymaga wykonania skomplikowanych czynności /jak budowa schronów itp/, których pododdziały łączności nie są w stanie wykonać, ze względu na brak specjalnych urządzeń, wykonują je pododdziały wojsk inżynieryjnych. Prace wojsk inżynieryjnych przy węźle łączności będą wykonywane w ramach prac związanych z budową i urządzeniem stanowiska dowodzenia.

Przy wyborze miejsca dla rozmieszczenia elementów węzła i innych urządzeń łączności należy dążyć do tego, aby teren wymagał jak najmniej prac inżynieryjnych. Ukrycia dla tych środków w zależności od możliwości eksploatacyjnych, należy wybierać w wąwozach, parowach, zagłębieniach terenowych itp.

Zakres prac inżynierskich uzależniony będzie od czasu jakim pułk dysponuje. W wypadku posiadania ograniczonego czasu, środki łączności wraz z pojazdami, na których są zamontowane /ruchomy węzeł łączności, wozy dowodzenia, radiostacje na samochodach, stacje radioliniowe/, winny być okopane oraz zabezpieczone przykryciami typu lekkiego. Inny sprzęt łączności winien być ukryty w istniejących schronach przygotowanych do pracy dla oficerów sztabu lub w ukryciach urządzonych przez obsługi sprzętu łączności.

Rozpoznanie skażeń i zakazań prowadzone jest przez wszystkie pododdziały łączności w toku wykonywania zadań łączności, przez specjalnie do tego celu przeszkolonych obserwatorów wyposażonych w niezbędne przyrządy.

Ochronę pododdziałów łączności przed środkami promieniotwórczymi, trującymi i biologicznymi na szczeblu pułku może być osiągnięta przez:

- należyte wykorzystywanie środków indywidualnej ochrony przed skażeniami i odpowiednie przygotowanie ukryć lub schronów;
- systematyczną kontrolę stopnia napromieniowania żołnierzy;
- ograniczenie do minimum czasu przebywania pododdziałów w rejonie skażonym;

W wypadku konieczności organizowania łączności w terenie skażonym, w zależności od sytuacji i stopnia skażenia terenu, obchodzi się go lub pokonuje, wykorzystując środki indywidualnej ochrony przed skażeniami. Po wyjściu z rejonów skażonych, o ile sytuacja na polu walki na to pozwala, przeprowadza się częściowe zabiegi sanitarne żołnierzy oraz dezaktywację, odkażenie i dezynfekcję sprzętu łączności, uzbrojenia i środków transportowych.

Likwidacja skutków użycia przez nieprzyjaciela broni masowego rażenia na szczeblu pułku i utrzymanie trwałej łączności osiąga się przez:

- szybkie usuwanie uszkodzeń na węzłach i liniach łączności;
- gaszenie pożarów powstałych w wyniku uderzeń atomowych w rejonach zagrażających węzłom i liniom łączności;
- uzupełnienie siłami i środkami łączności pododdziałów łączności, które poniosły straty w wyniku uderzenia jądrowego.

Na trwałość łączności w pułku wpływa również należyta organizacja ochrony węzłów i linii łączności przed napadem i dywersją ze strony nieprzyjaciela oraz ochrona łączności środkami radiowymi przed namierzaniem i zakłóceniami stosowanymi przez nieprzyjaciela.

Powyższe wymaga wykonania szeregu przedsięwzięć zabezpieczających ciągłość pracy środków łączności.

Ochronę węzłów łączności punktów dowodzenia /SD, KSD/ pułku przed niespodziewanym napadem i dywersyjną działalnością nieprzyjaciela, organizuje się na podstawie wspólnego planu obrony i ochrony punktów dowodzenia. Ochronę elementów węzła łączności linii i innych urządzeń łączności znajdujących się poza rejonem stanowiska dowodzenia organizują dowódcy pododdziałów łączności. Obowiązuje tu zasada, że każdy element, linia lub urządzenie łączności jest ochraniające przez obsługę danego elementu /linii, urządzenia/.

Ochronę łączności środkami radiowymi w pułku przed namierzaniem radiowym i zakłóceniami stosowanymi przez nieprzyjaciela osiąga się przez:

- stosowanie przedsięwzięć zapewniających maskowanie radiowe, to znaczy stosowanie takich sposobów organizacji łączności, prowadzenia wymiany korespondencji oraz przydzielania i zmiany danych radiowych, które w konkretnej sytuacji bojowej zapewniają maksymalną tajność na ograniczenie lub całkowity zakaz pracy na nadawanie i kontroli łączności w zależności od sytuacji, praca radiostacji na zmniejszonej mocy i skróconym czasie nadawania, rozwijanie radiostacji średniej mocy poza obrębem punktów dowodzenia, organizowanie sieci radiowych /kierunków radiowych/ na jednym kierunku o różnych zakresach częstotliwości ;
- przechodzenie na częstotliwości zapasowe z równoczesną zmianą danych radiowych;
- prowadzenie wymiany radiowej poprzez radiostacje pośrednie i retranslacyjne;
- wykorzystanie okrężnych kierunków łączności środkami radiowymi;
- stosowanie anten kierunkowych;
- zmianę miejsca rozmieszczenia radiostacji w celu polepszenia warunków odbioru;
- wykrywanie i niszczenie urządzeń zakłócających nieprzyjaciela.

Z A K O Ń C Z E N I E

Zapewnienie ciągłej łączności w natarciu pułku w początkowym okresie wojny, jest zadaniem trudnym do zrealizowania. Różnorodność zadań jakie pułk wykonuje utrudniają niekiedy utrzymanie łączności za pomocą technicznych środków łączności, szczególnie w czasie przegrupowania /marszu/ pułku z rejonów alarmowych do rejonów wyjściowych /ześrodkowania/. Również w czasie natarcia, a w szczególności w pościgu będą trudności w utrzymywaniu ciągłej łączności.

Mimo tych trudności, ciągłość łączności w natarciu pułku może być zapewniona przez umiejętne wykorzystanie poszczególnych rodzajów środków łączności, właściwe rozmieszczenie i zmianę punktów dowodzenia pułku i podległych pododdziałów, dostosowanie systemu łączności do konkretnych warunków sytuacji bojowej i łączności.

Nowoczesnym technicznym środkiem łączności, który w najbliższej przyszłości będzie wprowadzony na wyposażenie wojsk, do pułku włącznie będzie radiotelefon. Radiotelefon jest fonicznym urządzeniem nadawczo - odbiorczym o małych wymiarach i ciężarze oraz łatwy w obsłudze. Najważniejszą zaletą radiotelefonu jest to, że pracuje w systemie dwupiętrowym. Zastosowanie radiotelefonu, znacznie skróci czas przekazywanych wiadomości, a tym samym usprawni dowodzenie.

Przedstawiona w skrypcie organizacja łączności pułku w natarciu z uwzględnieniem początkowego okresu wojny nie stanowi rozwiązań do każdej z możliwych sytuacji, dlatego też nie można jej przyjmować szablono.

Organizacja łączności zawsze musi być rozpatrywana w konkretnych warunkach i dostosowana do konkretnych potrzeb dowodzenia.

Literatura:

1. Instrukcja łączności: Organizacja łączności w wojskach lądowych. Łącz. 96/60.
2. Myśl Wojskowa /Tajna/ nr 4/62 ppłk WOJNAR "Organizacja łączności w pułku czołgów podczas pokonywania głębokich przeszkód wodnych po dnie".
3. Przegląd Wojskowy nr 7, 8/61. płk dypl. SOROKA, ppłk dypl. WOŹNICA "Warunki wpływające na organizację przeprawy czołgów po dnie".
4. Przegląd wojsk lądowych 4/61 ppłk dypl. M. GELETA "Organizacja łączności pułku zmechanizowanego w marszu w przewidywaniu boju spotkaniowego".
5. Skrypt ASG "Zasady organizacji i prowadzenia przez pułk forsowania przeszkód wodnych nr BT 02347.
6. Skrypt ASG "Organizacja łączności pułku zmechanizowanego /pcz/ w natarciu" nr BT 0398.
7. Skrypt ASG "Organizacja łączności na szczeblach taktycznych podczas przegrupowania na duże odległości w początkowym okresie wojny" nr BT 01964.

Opracował:
Adiunkt Katedry Wojsk Łączn.

/-/ ppłk dypl. B. PIŁAWSKI

Wyk. w 153 egz.

Egz. nr 1-150-BT ; 151-153 - AWP
Wyk. ppłk Piławski
Druk JD, dnia 17.3.64r.
nr ks. 0555/WW.

